[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 567

ਸੁਦੀਪ ਚੈਟਰਜੀ

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3210)

02 ਅਗਸਤ 2024

[ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ,* ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰਜ਼ੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ?

ਹੈੱਡਨੋਟ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 438 - ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰਜ਼ੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ:

ਸਥਿਤ ;-ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਬੰਧਤ ਜੋੜੇ, ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਨਰਮੀ ਨਾਲ, ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ - ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੋੜਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਔਖੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ - ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਕੂਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਮਾਣ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - 'ਲੈਕਸ ਨਾਨ ਕੋਜਿਟ ਐਡ ਅਸੰਭਵ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਉਹ

---

*ਲੇਖਕ

ਸੁਦੀਪ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ' - ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8, 9, 10]

ਜ਼ਮਾਨਤ - ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜਾ - ਕੀ ਅਸਥਾਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਤੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੀਆਂ:

ਸਥਿਤ: ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਵਾਲਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਜੀਵਨ ਜੀ ਸਕੇ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਲਟ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰੂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਆਚੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 7, 8, 9]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 383 : (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 565; ਪਰਵੇਜ਼ ਨੂਰਦੀਨ ਲੋਖੰਡਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। [2020] 11 ਐਸਸੀਆਰ 117 : (2020) 10 ਐਸਸੀਸੀ 77 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973.

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3210
ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਅਤੇ 30.08.2023 ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ 2023 ਦਾ ਸੀਆਰਐਲਐਮ ਨੰਬਰ 57492.

ਨਿਤੀਸ਼ ਬਾਂਕਾ, ਲਕਸ਼ੈ ਮਨਚੰਦਾ, ਆਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ, ਸੰਨੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਚੇਤਨਾ ਮੌਰੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਤੀਕਾ ਸਿੰਘ, ਲੋਕੇਸ਼ ਬੈਮਡ, ਡਾ: ਰਾਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚੌਧਰੀ, ਚੰਦ ਕੁਰੈਸ਼ੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਅੰਸ਼ੁਲ ਨਰਾਇਣ, ਐਡੀ. ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦਿਵਯਾਂਸ਼ੂ ਕੁਮਾਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਕਰਨ ਵਰਮਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ/ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ

ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.
ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

1. 'ਲੈਕਸ ਨਾਨ ਕਾਜਿਟ ਐਡ ਇੰਪੋਸੀਬੀਲੀਆ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਉਹ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ'। ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

2. ਇਹ ਮਾਮਲਾ 30.08.2023 ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ 2023 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਨੰਬਰ 57492 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1100 ਆਫ 2021 ਵਿੱਚ ਆਰਜ਼ੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 498ਏ ਅਤੇ ਦਾਜ ਮਨਾਹੀ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।

4. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1100 ਆਫ਼ 2021, ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜੋੜੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੇ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਲਾਕਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਗਲਪੁਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1100 ਆਫ਼ 2021 ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਕਟਿਹਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। 24.05.2023 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ:-

"6. ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਾਂਝੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਜੀਵਨ ਜੀ ਸਕੇ।

7. ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਜਾਂ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, 2021 ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1100 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਟਿਹਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ 10,000/- (ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ) ਰੁਪਏ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਹੀ ਰਕਮ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜ਼ਮਾਨਤੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ, ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

8. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤਲਾਕ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕੇ।

1 [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 383 (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 565

5. ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[1] ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ:

"26. ਸਾਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਤਾਰਕੁੰਡੇ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੱਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 438 ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਜੋ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਉਹ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ [ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1978) 1 ਐਸਸੀਸੀ 248] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਲਟਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438, ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ, ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

6. ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਜ਼ ਨੂਰਦੀਨ ਲੋਖੰਡਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਪਰਵੇਜ਼ ਨੂਰਦੀਨ ਲੋਖੰਡਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ।[2] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

2 [2020] 11 ਐਸਸੀਆਰ 117 : : (2020) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 77

"...ਮਾਨਵੀ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਹੀ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੋਖਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

7. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜੋ ਗ੍ਰਾਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਬਣਾ ਦੇਣ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰਵੇਜ਼ ਨੂਰਦੀਨ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਲਈ ਵੀ ਹੈ।

8. ਬਹੁਤ ਹੀ ਔਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਤਭੇਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਬੰਧਤ ਜੋੜੇ, ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਨਰਮੀ ਨਾਲ, ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੁਕਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਕੁੜੱਤਣ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਜਾਂ ਲੜਕੀ, ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੰਧਨਬੱਧ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਨੇੜਤਾ ਕਾਰਨ ਤੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਿਜ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਹ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧ

ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਪਰ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਵਾਲਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਜੀਵਨ ਜੀ ਸਕੇ, ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਟ ਬਲੈਂਚ ਦੇਣਾ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਤਪ੍ਰੇਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਲਟ-ਉਤਪਾਦਕ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ-ਮਿਲਨ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ, ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜੋੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੋੜਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਔਖੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗ੍ਰਾਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਲਣਾਯੋਗ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਆਚੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤੀ ਨੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

9. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋੜਾ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂਤਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗਾ।

ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸੰਬੰਧੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਾ 438(2), ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਰੱਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

11. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਗੌਰਵ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਹਨੀ. ਐਸੋਸੀਏਟ ਐਡੀਟਰ
(ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਸ਼ਾਦਾਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਐਡ.)

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ